

, 15 januari 2024

Aan het College van B&W van Dantumadiel
en aan de Gemeenteraad van Dantumadiel,

Geacht Gemeentebestuur,

Onlangs werd ik op de hoogte gebracht van uw voornemen om het terrein, waar indertijd de Tjaardastate heeft gestaan, te laten bebouwen met moderne woningen. In het kader van de mogelijkheid tot inspraak wil ik graag van de gelegenheid gebruikmaken om mijn bezorgdheid over dit plan onder uw aandacht te brengen.

Mensen hebben in de loop van de geschiedenis op tal van plekken in de bodem hun sporen achtergelaten. Het kan gaan om voorwerpen, maar ook om resten van bebouwingen en van wegen en waterlopen. Je zou zodoende kunnen spreken van een historisch 'archeologisch bodemarchief'. Voor vele episoden uit de geschiedenis vormt het archeologisch bodemarchief de voornaamste en soms de enige bron van informatie over een bepaalde periode. Ook omdat over bepaalde zaken geen geschreven informatie meer beschikbaar is, zodat men dan volledig is aangewezen op het archeologisch bodemarchief.

De 'Erfgoedwet' schrijft voor dat burgers zowel als overheden rekening moeten houden met het bodemarchief. Dit betekent dat voorafgaand aan graafwerk of bebouwing een vergunning moet worden afgegeven waarbij in beschouwing moet worden genomen of de historie en archeologie niet te zeer wordt benadeeld. In veel gevallen beslist de gemeente of de archeologische belangen voldoende worden beschermd en of het voorgenomen werk derhalve doorgang kan vinden. Het werkt ook andersom. Het gemeentebestuur moet proactief het archeologisch beleid vast stellen voor de eigen gemeente opdat de burgers in een vroeg stadium weten waar zij met hun plannen voor be-/verbouwing aan toe zijn, wat de regels zijn en waar de archeologische informatie in de bodem aanwezig is of kan zijn. De gemeente heeft zo de rol van 'hoeder van het archeologisch archief' van de gemeente. Een verantwoording die zeer serieus genomen dient te worden.

Nu is Rinsumageest historisch gezien een bijzondere plaats. Met name vanwege een viertal Friesche States welke rondom het dorp hebben gelegen. Interessant genoeg hadden deze vier states elk hun eigen geschiedenis, hun eigen bewoners en hebben ondanks dat de states al lang afgebroken zijn, heden ten dage nog hun eigen grafkelders in de Alexanderkerk. Men zou kunnen stellen dat het dorp indertijd vrijwel volledig economisch van deze states afhankelijk was. Immers de landerijen waren grotendeels in bezit bij de families die op deze states woonden en werden in pacht uitgegeven aan de lokale bevolking. Ook het personeel, werkzaam op deze states was grotendeels afkomstig van het dorp Rinsumageest. Zelfs de schout of maire van Rinsumageest was bewoner van de laatste nog bestaande state, te

weten de Tjaardastate. In deze context is het interessant om te vermelden dat de bewoners van de vier states in de politiek van Friesland in hun tijd een significante rol hebben gespeeld. Dit moge duidelijk zijn uit de publicaties die in de afgelopen jaren het licht hebben gezien, waarin melding wordt gemaakt van een of meerdere van de vier states van Rinsumageest en/of van hun bewoners (zie literatuur verwijzingen).

Om nu de grond, waarin zich de fundamenteën van een van de vier states zich bevinden, te weten van de Tjaardastate, definitief af te schrijven voor verder historisch onderzoek, doet naar mijn mening geen recht aan de rijke geschiedenis van het dorp Rinsumageest. Ten eerste zal een woonwijk de grond ingrijpend aantasten door het aanleggen van riolering, leidingen, wegen en funderingen, daarnaast zal door bebouwing de mogelijkheid tot verder archeologisch onderzoek voorgoed verloren gaan. Hiermee zal een stuk geschiedenis, waarin de Alexanderkerk, het Rechthuis en ook de Tjaardastate een grote rol hebben gespeeld, voorgoed verloren gaan, en dat alleen om het aantal forensen in het dorp te kunnen laten groeien!

Ik hoop dat het huidige gemeentebestuur zich realiseert dat er nu onomkeerbare besluiten door hen worden genomen, waarover men in de toekomst wel eens heel anders zou kunnen oordelen dan heden ten dage. Een snelle winst weegt namelijk nooit op tegen eeuwen historie in de ogen van de geschiedenis. Ik wens u veel wijsheid toe in het nemen van besluiten en ik hoop dat u bij het nemen van deze besluiten zowel het heden als het verleden laat meewegen om zodoende tot een verantwoorde en bestendige toekomst voor de gemeente te komen.

Met de meeste hoogachting,

(afstammeling in rechte lijn van de laatste bewoner van de Tjaardastate).

- H.M. van den Berg; Noordelijk Oostergo, Dantumadeel; Staatsuitgeverij, Den Haag / Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist 1984
- Stenvert, Ronald [et al.] (2000) *Fryslân. Monumenten in Nederland, deel 6*. Zeist: Rijksdienst voor de Monumentenzorg / Zwolle: Waanders. [ISBN 90 400 9476 4](#)
- Yme Kuiper; Adel in Friesland 1780-1880; Wolters-Noordhoff / Egbert Forsten, Groningen 1993.
- Ed Zietsma; De Adel van Rinsumageest: in relatie tot de vroege historie van het dorp en de Alexanderkerk; Uitg. Douma 2021.
- A.A. de Rotte; Vijfhonderd jaar geschiedenis van de Goudse familie **de Rotte**, Een adellijke familie uit Friesland; Pro-boek, Utrecht, 2022.
- De Sneuper; jaargang 36 nr.2 juni 2023
- Stinsen en States, Adellijk wonen in Friesland, 1992
<http://www.stinseninfriesland.nl/TjaardaStateRinsumageest.htm>
- Algra schreef *De Historie gaat door eigen dorp I, II, III* (1955, 1956, 1957), een bundeling van stukken die hij wekelijks schreef in het [Friesch Dagblad](#) over de geschiedenis van Friese gemeenschappen.
- N. Noomen; Stinsen in middeleeuws Friesland en hun bewoners, pag., 117-119

LIJST VAN RIJKSMONUMENTEN IN RINSUMAEAST:

Rinsumageest

De plaats [Rinsumageest](#) (*Rinsumageest*) telt 7 inschrijvingen in het rijksmonumentenregister.

Object	Oorspronkelijke functie?	Bouwjaar	Architect	Locatie	Coördinaten?	
Alexanderkerk . Hervormde kerk	 Kerk en kerkonderdeel	ca. 1100 (koor) 12e eeuw (koor, verb.) 13e eeuw (toren) ca. 1525 (zijbeuk, verb.) 1610 (verb. toren) 1943-'45 (herstel) 1987-'88 (rest.) ^[4]		Juckemawei 3	53° 17' 46" NB, 5° 56' 34" OL	2
Voorm. rechthuis annex herberg	 Woonhuis	late 17e eeuw ^[4]		Rjochthússtrjitte 1	53° 17' 49" NB, 5° 56' 57" OL	2
Woning onder twee schilddaken met hoekschoorstenen en dakkapel met fronton voor het voorste dak	 Woonhuis	vroeg 17e eeuw waarsch. begin 19e eeuw (verb.)		Thomas Sjolles Siniawei 9	53° 17' 51" NB, 5° 56' 57" OL	2
Woning met omlijste deurpartij en zesruitsvensters onder schilddak met Vlaamse dakkapel	 Woonhuis	late 18e eeuw ^[4]		Thomas Sjolles Siniawei 11	53° 17' 52" NB, 5° 56' 58" OL	2

Object	Oorspronkelijke functie [?]	Bouwjaar	Architect	Locatie	Coördinaten [?]	
Klaarkampstermolen	 Industrie- en poldermolen	1862 1893 (herb. op huidige locatie) ^[8] gerest. in 1975, 1991 en 2009 ^[9]		Trekwei 11	53° 18' 19" NB, 5° 56' 17" OL	
Tjaardastate	 Boerderij	ca. 1860(voorhuis, bedrijfsdeel mog. ouder ^[4]		Van Aylvawei 32	53° 17' 43" NB, 5° 57' 5" OL	5
Tjaardastate, duiventil annex kleinveehok	 Dierenverblijf	ca. 1800 1994 (rest.) ^[4]		bij Van Aylvaweg 32	53° 17' 43" NB, 5° 57' 5" OL	5